

За двома зайцями
Михайло Петрович Старицький

Михайло Старицький

ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ

Дійові люде:

Прокіп Свиридович Сірко - міщанин, має крамницю.

Явдокія Пилипівна - його жінка.

Проня - дочка їх.

Секлита Пилипівна Лимариха - сестра Сірчисі, перекупка.

Галя - її дочка.

Свирид Петрович Голохвостий - промотаний цилюрник.

Настя, Наталка - подруги Пронині, манірні.

Химка - наймичка у Сірків.

Пидора - поденщиця у Лимарихи.

Степан Глейтюк - був наймитом у Лимарихи, тепер слюсар.

Марта - бублейниця

Устя - черевичниця

Меронія - живе при монастирі, гості у Лимарихи.

Два баси.

Йоська - жид.

Квартальний, катеринщик, міщане і люд.

Дія перша

Глибокий яр. Під горою наліво гарненький домок Сірків з садком; за ним баркан і знов якийсь садок і домок, направо – гора, баркан, а далі яр. На дальній горі видно Київ. Вечір.

Вихід I

Прокіп Свиридович і Явдокія Пилипівна. Сидять на лавці біля дому.

Явдокія Пилипівна. Бач, як сьогодні вечірню зарання одправили, ще й сонечко не зайшло! А то тим, що новий дячок гарно вчитує.

Прокіп Свиридович. Чим же гарно?

Явдокія Пилипівна. Як чим? Голосно: словами, мов горохом, сипле.

Прокіп Свиридович. Так, так! Як пустить язика, то він у його, як млинове колесо, тільки бр-р-р!.. І меле разом, і шеретує...

Явдокія Пилипівна. А твій старий мене, мене той язик, як баба вовну...

Прокіп Свиридович. Прирівняй ще цього штокала до старого дячка! Той таки і чита по-стародавньому, по-божественному, а цей...

Явдокія Пилипівна. Заступається за свого шкарбуна тим, мабуть, що табакою поштує.

Прокіп Свиридович. Так що ж, що поштує!

Явдокія Пилипівна. А то, що і в церкві заживаєш табаку, мов маненький...

Прокіп Свиридович. Лопочи, лопочи; а ти заступаєшся за нового тим, що молодший.

Явдокія Пилипівна. Вигадай ще що!

Прокіп Свиридович. Та й вигадую!

Явдокія Пилипівна. От уже не люблю, як ти почнеш вигадувати та дратувати! (Одвернулась).

Прокіп Свиридович. Ну, ну! Не сердься, моя старесенька, то я пожартував!

Стара мовчить надуто.

Не сердься-бо, моя сивесенька!

Явдокія Пилипівна. Та годі вже!

Прокіп Свиридович. Чого годі? Хвалити бога, прожили вік у добрій згоді та лагоді, діждалися й свого ясного вечора... Да не зайдет сонце во гніві вашім...

Явдокія Пилипівна. Та я вже на тебе не сердюся! Тільки не вередуй.

Прокіп Свиридович. Ні, ні, не буду. А нам таки справді нарікати ні на що: вік пройшов, лиха не зазнали, хоча й були хмарки, та господь хранив од тучі. Єсть на старість і шматок хліба, і закуток.

Явдокія Пилипівна. А працювали ж зате як, рук не складаючи!

Прокіп Свиридович. То що ж! Хто дбає, той і має! Неперестанно трудіться, да не увійдете в напасть! Аби чужого хліба не заїдали та з чужої кривавиці не користувалися!

Явдокія Пилипівна. Здається, уже на нас, голубе, нікому й скаржитись!

Прокіп Свиридович. А хто зна? Може, й нам перепала марно чужа копійка!

Явдокія Пилипівна. Як же гендлювати без того? То вже нехай бог проща! Нам же треба було дбати: дочка росла – єдиначка; треба було на посаг складати.

Прокіп Свиридович. Та так, так... А наградив-таки нас господь дочкою – розумні!

Явдокія Пилипівна. І вже! Що розумні, так на весь Подол! Так не жалували ж на їх і грошей: у який кошт та наука увійшла – страх! Скільки отій мадамі до пенсіона переплачено!

Прокіп Свиридович. А за який час? Довго там побула?

Явдокія Пилипівна. Мало хіба? Аж три місяці! Ти б уже хотів свою рідну дитину запакувати у науку – на муку, аж до загину!

Прокіп Свиридович. Я не про тее: мені ті пенсії і не до смаку, а коли гроші за рік заплачено, то треба було б принаймні за їх одсидіти!

Явдокія Пилипівна. Грошей шкода було, а дитини то ні, що за три місяці змарніла та знівечилась, хоч живою в труну клади! Там уже мало того, що науками вимучили, вимордували, та ще й голодом морили! Дитина не видержала й утекла!

Прокіп Свиридович. То нічого: одпаслися ж дома; одно тільки не гаразд...

Явдокія Пилипівна. Що там? Уже знов почав вередувати?

Прокіп Свиридович. Таяй мовчатиму, а тільки той пенсіон...

Явдокія Пилипівна. Що пенсіон?

Прокіп Свиридович. От тут у мене сидить! (Показує на потилицю).

Явдокія Пилипівна. Ти знову?

Прокіп Свиридович(зітхнув).Та й мовчу ж!

Чути знавдалі гуртову пісню:

Не щечечи, соловейко,
На зорі раненько,
Не щечечи, манюсенький,
Під вікном близенько!
Не щечечи, манюсенький,
Під вікном близенько!

Явдокія Пилипівна. А славно співають! Я страх люблю хлоп'ячі співи!

Прокіп Свиридович. Славно, славно! Завтра неділя, а вони гукають.

Явдокія Пилипівна. А коли ж ім і погуляти, як не під свято! За будні натrudяться!

Прокіп Свиридович. Той розходились би спати, а то й самі не сплять і другим не дають... (Позіха).

Явдокія Пилипівна. То й іди ж собі спати, хто ж боронить?

Прокіп Свиридович. Та я б уже такий, щоб і лягати, та Проні ж ждемо.

Явдокія Пилипівна. А правда, чого вони так забарились? Уже й ніч надворі; ти б пішов та знайшов їх!

Прокіп Свиридович. Де ж я їх буду шукати? Та їх і кавалер проведе.

Явдокія Пилипівна. Та проведуть... кавалерів за ними, як полови за зерном, а все-таки страшно.

Прокіп Свиридович. Не бійся – не ма-ненькі. (Позіха здорово).Ой господи помилуй мене, грішного раба свого! (Знов позіха і хрестить рота)гЧого це я так позіхаю?

Явдокія Пилипівна(позіха й собі).Оце! Ти позіхаєш, а я за тобою.

Прокіп Свиридович(позіха знов).Пху на тебе, сатано! Позіхнув так, що трохи рот не роздерся!

Явдокія Пилипівна. Та затуляв би рота, а то так негарно дивитись, що й...

Прокіп Свиридович. А ти думаєш, мені гарно дивитись, як ти роззявиш свою вершу?

Явдокія Пилипівна. З якого це часу з мого рота стала верша?

Прокіп Свиридович. Та хіба ж уже не пора?

Явдокія Пилипівна. Пху! пху! (Розсердившись, пішла).

Прокіп Свиридович (почухав голову). Розсердилась моя старенька,
розгнівалась; треба піти помиритись. (Виходить теж у ворота додому).

Вихід II

Міщане, міщанки і хор.

Хор (за коном, але ближче).

Твоя пісня дуже гарна,
Гарно ти співаєш:
Ти щасливий, спарувався
І гніздечко маєш.
Ти щасливий, спарувався
І гніздечко маєш.

Через кін переходить кілька пар: дівчата з хлопцями і самі дівчата; за
остатніми уганя Голохвостий у циліндрі, піджаці, рукавичках. Полебезивши,
одскакує до других.

Голохвостий (до себе). А славні тут дівчатка-міщаночки, доложу вам: чистое
амбре! Думав, що знайду між ними ту, що коло Володимира бачив, – дак нема,
а вона, здається, з цього кутка. От пипочка, що просто тільки – а-ах та
пере-ах! Одно слово – канахветка, тільки смочки! Трохи чи я даже не
улюбився у ейо, чесне слово: просто з голови не йдють... Господи! Що ж це
я? Чи не прогавив за нею головного предмета, Проні? От тобі й на! Побігти
шукать. (Пішов хутко яром направо).

Хлопці, хор (входять на передній кін).

А я бідний, безталанний,
Без пари, без хати;
Не довелось мені в світі
Весело співати!
Не довелось мені в світі
Весело співати!

Оддаєки чути, що гурт другий співає цю ж пісню.

1-й бас. А в нас баци кращі... у них як побиті горшки!

2-й бас. Або як старі циганські решета! Усі (сміються). А справді!

Хлопець. А який тепера хор найкращий? Чи семінарський, чи братський?

1-й бас. Звичайно, братський.

2-й бас. А я кажу семінарський.

1-й бас. Ба брешеш!

2-й бас. Ба не брешу! В семінарському хорі сам Тарас як попре горою – го-го-го! Або Орест як посуне октавою – гур-р-р, аж гори дрижать!

1-й бас. А в братському Кирило чого варт?

2-й бас. Ну, що ж? Кирило, та й годі.

1-й бас. Ет!

Степан. А хто, по-вашому, панове, розумніший у Києві: чи семінарист, чи академіст, чи університант?

Хлопець. Голохвостий!

Степан(регоче).Ото ушкварив!

1-й бас. Попав пальцем у небо!

Дехто. Найшов розумного на смітнику! Ха-ха!

Хлопець. А хто ж розумніший за його? Говорить по-ученому, що й не второпаеш!

Степан. Чи у тебе часом не загублено якої клепки?

Хлопець. Чого ти присікався?

Степан. Дивіться, люде добрі, що по-свинячому хрюка, то й розумніший, значить!

Другі. Чого ж, справді, сміятись? Голохвостий, таки не взяв його кат, розумний, освічений; таки паном діло, і ходить, і говорить по-панському!

Степан. Овва! Не бачила розкошів свиня, то й саж за палаці здався!

Дехто. Та годі вам за чортзна-що змагатись!

Степан. І то правда, пху!

Дехто. Од міщан одстав, а до панів не пристає.

Степан. Та як же! Натягне штани-галанці, узве чоботи на рипах, та ще напне на голову капелюха, та й дметься, як шкурат на огні! Які були у батька гроші – процвиндрив, а тепер що на йому, то й при йому!

1-й бас. А так: батько його було на базарі голив та кров пускав, баньки ставив, то й копійка водилась, а він уже, бач, і цилюрню по-модньому...

Степан. Не знаю, чи голить других, а що себе обголив – то так!

1-й бас. А який ласун до дівчат, як зводить усіх – біда!

2-й бас. Та то ж через тее Степан на нього і гори верне.

Дехто. Боїться, значить, щоб не одбив дівчини.

Степан. Одбив би я йому печінки!

Другі. О! Він хваткий!

1-й бас. А в тебе уже є коханка?

Степан. Що ти їх слухаєш? Верзуть теревені!

Дехто. Їсть, єсть...

1-й бас. А хто?

Хлопець. Галя Лимаришина.

1-й бас. Гарна?

Хлопець. Чудо яка!

Степан. Ти-бо мені, гляди, і честь знай, бо язика й полатати можна!

Хлопець. Що ж я сказав? От напасть!

Другі. Цитьте! Он Голохвостий іде!

Вихід III

Ті ж і Голохвостий.

Дехто. Здрастуйте, Свириде Петровичу, а ми вас оце згадували...

Голохвостий. А, хорошо, добре...

Степан(набік). Шкода, що не чув!

Голохвостий(подає декому руку, а решті кланяється згорда). Меня таки вездє споминають: значить, моя парсона у шику!

Степан(набік). Як свиня в дощ!

Голохвостий(вийма цигарницю). Нет лі у кого иногда сірника?

Хлопець. Ось у мене єсть. (Запалює йому). А мені, Свириде Петровичу, можна одну взяти?

Голохвостий. На! Може, чи не угодно ще кому? Цигарка первий сорт!

Дехто. Давайте, давайте! (Закурюють). Нічого собі!

Голохвостий. Нічого! Понімаєте ви, як свині у апальщинах! Це шик – не цигарки! Каждая стоїть п'ять копеек; значить, примером: затыгся ти, а уже п'яти копеек нема.

Хлопець. От дороги!

Степан(набік).Бреше гладко!

Дехто. Ви таки кидаєте силу грошей!

Голохвостий. Чаво міне деньог жалеть? Главное дело сабе удовольствие! Можеть, у меня їх іногда перегорело сколько тысячов, дак зато ж вийшов образованным, как первый дворянин!

Степан(тихо до других).Такого дворянина під тина!

Другі. І правда: надів жупан та й дума, що пан.

Голохвостий. Тепьор, следственно, меня по всех усядах первым хвисоном приймають; а почому? Потому, што я умею, как соблюсти свой тип, по-благородному говорить понімаю!

Степан(вголос).А по-собачому, добродію, часом не вмієте?

Дехто сміється.

Голохвостий. Ще нет! Прийдьоться хіба-разве од вас науку получить!

Степан. Ви таки, як бог дасть, на мою науку дочекаетесь!

Голохвостий(згорда).Наведіть сначала себя палітурою!

Степан. Цур дурня та масла грудку!

Другі. Та годі вам!

Голохвостий. Невежество шмаровозне! Што з вами тут фиксатуарнічать? Єщо уберешся в мужичество!

Хлопець. Скажіть-бо, будь ласка, хоч що-небудь по-хранцюзькому!

Голохвостий. Да што ви понімають?

Хлопець. А яке убрання на вас, Свириде Петровичу, – чудо! Певно, дороге!

Голохвостий. Конечно, не копеешное! Хвисонистої моди і загранишного матеріалу, да і шив, можно сказать, первый магазин. От ви думаеться, што плаття – лиш би што, а плаття первое дело, потому што по платтю всякого стрічають.

Степан(до других).А по уму виряджають!

Голохвостий(не звертаючи уваги).От, вб'ємо, примером, бруки: трубою стоять, як вилиті, чисто аглицький хвисон! А чаво-нибудь не додай, і вже хвизиномії не імеють! Або вот жильотка, – здаються-кажеться, пустяк, а хитра штука: тільки немножко не потрап, і мода не та, уже й симпатії нету. Я вже не говорю про пінжак, потому што пінжак – ето первая хворма: как тільки хворми нету, так і нікоторого шику! А от даже шляпа, на што уже шляпа, а как она, значить, при галаве, так і на типе парад!

Дехто. Добре на цьому знається! Нема що!

Хлопець. А матерія яка! Ряба, ряба та зозуляста, от би мені такого на штани!

Голохвостий. Зозуляста?! Шаталанська!

Хлопець. Що ж то значить – шарлатанська?

Голохвостий. Ет, мужва! Што з тобою розговаривать.

Хлопець. Та я так!

Дехто. Розкажіть краще що нам! Ви ж там по світах буваєте, розумних людей чуваєте...

Голохвостий. Не всьо то для простоти антересно, што для меня матеріально.

Дехто. Та все ж, може, і нам буде інтересно. Ось ходімо на гору: поспіваємо, побалакаємо, вип'ємо мокрухи-преподобниці!

Голохвостий. Хороший бил би для меня кадрель – водити з вами кумпанію!

Дехто. Е, ви вже дерете носа до неба!

Другі. Та киньте його, цур йому!

Степан. Не знаєте хіба прислів'я: не руш добра...

Хлопець (до Голохвостого).Та ходім-бо, Свириде Петровичу, не царамоньтесь!

Голохвостий. Ёй-богу, нельдзя: тут, понімаєте, делікатна матерія... Кахвюру, значить, нужно підстерегти і спроворить... Одне слово, не вашого розуму дело!

Хлопець. Що ж воно таке?

Голохвостий. Інтрижка.

Хлопець. Як?

Степан. Та кинь його, ходім!

Другі. А й справді! Чого з ним возжатись? Ну його к бісу! Рушай далі!

Всі пішли.

Вихід IV

Голохвостий сам.

Голохвостий. Дурні хахли! Ідіть здорові! Што значить проста мужва? Ніякого поняття нету, ніякої делікатной хвантазії... так і пре! А вот у меня в галаве завжди такий водеволь, што только мерсі, потому – образованный человек! Да што, впрочем, про них?... Годі, довольно! От як би Проні не пропустить! Шукаю: нігде нету; чи не пройшла разве? Дак кудю ж пройтить ій, когда ми калавурим? Удивительне діло! Нужно подождати. Треба сьогодні на нею рішительно налягти. Здається, я ей пондравился... Ну, да кому я не пондравлюсь? А вот, штоби Проні не випустить з рук, то необходимо. Багата: який дом, сад! А лавка, а денег по скринях! Старого Сірка як струсну, то так і посипляться карбованці! Одна надія на іі придане, бо іначе не можу поправити своїх ділов: такий скрут, хоч вішайся. Довгів стільки, як блох у курнику! З дому вийти удень страшно, щоб який жидюга не піймав, ей-богу, правда. Тут особливо Йоська есть; дак таке уїдливе, кляте, што ніяким хвисоном його не обійдеш. Де здибав, то й давай гроші, то й давай! Ну, де ж я тобі візьму, коли немає! А він, дурний, одно: давай, та й годі, вертай, що брав! Ну, што он? Какое понятіє імієт? Сказано, жид! А ти тікай, бо посадить – чиста напасть! Так і ховаюсь, і кручусь як муха в окропі: там у цилюрні уже посадив замість себе гарсона, та що з того? Цилюрня таки лопне! От як, дасть бог, на Проні женюсь, себто на іі добрі та на іі грошах, тоді я бритви через голову у Дніпро позакидаю, а заживу купцем первой гільдії, зав'ю такі моди алад'ябель! Тільки ж Проня й погана, як жаба... Та якби запустить пазури у іі скриню, то ми при боці заведемо таке монпасье, що тільки пальці облизууй! От би, приміром, ту дівчину, що коло Владимира ганяв! А-ах!

Вихід V

Голохвостий, Проня, Настя і Наталка.

Голохвостий(зуздівши),А ось і вони з кумпанією. Ну, Голохвостий, держись!

Проня, Настя і Наталка мляво ідуть і прощаються з якимсь кавалером.

Голохвостий. Як би ето підойти похвисоніще, щоб так зразу шиком і пройняти? (Пробує кланятись).Ні, не так... (Обсмикує одєжу на собі),

Проня(наближається; за нею подруги).Голохвастов, здається?

Голохвостий(підліта).Бонджур! Мое серце розпалилося, мов щипсі, поки я дожидав мамзелю!

Проня (манірно). Мерси, мусю! (До подруг). Таки доживався: я нарочито проманіжила.

Голохвостий. Рекомендуйте мене, пожалуста, баришням! Хоч я і не знаю їх, но надюсь, што ви не будете водить компанію лиш би з ким!

Проня. Разумеється. Єто маі близькі приятельки і сасіди.

Голохвостий. Рикомендуюсь вам: Свирид Петрович Галахвастов.

Настя. Мені здається, що ми десь стрічались.

Голохвостий. Нічаво нету вдивительного – міня знаєт увесь Київ чисто.

Наталка. Невже?

Голохвостий. Рішительно. Міня везде принімают как сваго, значить, без хвисона!

Проня. Там, верно, красавиць найшли порядошно.

Голохвостий. Што мне краса? Натирально, нерве дело ум і обхождєніє: делікатні хранцюзькі маньори, штоб вийшов шик!

Проня. Разумеється, не мужицькі: фе! Мове жар!

Наталка (до Насті). Який він гарний!

Настя. Нічого собі; тільки штукований!

Наталка. А я вас сьогодні десь бачила.

Голохвостий. Я чоловік не очень дуже посадящий: люблю у праходку з образованими людьми ходить. Ноги чоловіку, видите, для того й дадені, штоб бити ними землю; потому вони і ростуть не з голови...

Наталка (до Насті). Який він розумний та гострий як бритва!

Проня (до подруг). А я ж вам не казала, що первий кавалер!

Голохвостий. Не вгодно лі, баришні, покурить папироски?

Наталка. Што ви, я не куру!

Настя. І я ні; та чи пристало ж баришням?

Голохвостий. Перва мода!

Проня. А ви не знаєтьо? Дайте міне! (Закурєє і закашлюється).

Голохвостий. Может, крепкі? Я, якшто дозволите, Проню Прокоповно, принесу вам натиральних дамських.

Проня. Мерси! То я ковтнула какось диму...

Наталка і Настя. Та киньте папироску, а то ще закашляєтесь.

Проня. Пусте! Я ще в пенсіоне курила...

Голохвостий. Чим же міне баришень прекрасних поштувати? Позвольте канахветок! (Вийми з кишені у піджаці).

Настя(до Наталки).Ач, який ввічливий!

Наталка. Настоящий хрант.

Беруть конфекти.

Проня(бере манірно одну).Міне так солодке обридло! Кожинного дня у нас вдома ласощов етих разних, хоч свиней годуй! Я ще больше люблю пальчини, наноси...

Голохвостий. Сю минуту видно у вас, Проню Прокоповно, не простий, а образований вкус!

Настя(до Наталки).Куди пак! Дома пироги з маком та вареники з урдою трощить, а тут – пальчини.

Наталка. Це на нас критика.

Голохвостий. Только дозвольте, Проню Прокоповно, то я вам етой всякой всячини целый воз притарабаню! Меня, знаєте, на Хрещатику, дак еті все купці делікатними матеріями – просто на руках несють. Бо я ім усем денег позичаю, і там перед начальством звесно – што, потому у меня будошник у струне! Дак уже все вони нападом: бери сколько хочеш, значить, етой погані – пальцин, кавунов, разних монпасье, мигдалу... Я вже просто одпрошуюсь, – што куда міне ето переести все, потому луснуть, пардон, треснуть – як раз плюнуть, так нет-таки – бери та бери! Как учеплються, то й береш, да й роздаеш уже усяким там разним, потому што пушай хоть на сметник не викидають... Дак я вам целый воз...

Проня(ображено).Того, што на сметник викидають?

Голохвостий. Што ви, Проню Прокоповно? І у думце не било! Як же, щоб я такой мамзелі – і непоштительство... Ну й гострі ж ви! Языка з вами, представте собі, нужно держать, як у часте, на замку!

Проня. Ви так і понімайте!

Голохвостий. Ах, ах! Да я з своей стороны при полном акорде, лиш би з вашей стороны не було нікакого мненія.

Проня. Другим, может, необразованным што вгодно з губи плюнь, бо понятія нікоторого не імеють; а я в пенсіоне все науки проізошла.

Голохвостий. Пардон, ей-богу, пардон! Потому у міня з языка, как з колеса в млине, так што-небудь і ляпне!

Настя(до Наталки).Ходім додому, бо ця витрішкувата чапля почала з своїм пенсіоном, як дурень з торбою...

Наталка(до Насті).Це вона нам вибива очі!

Настя. Приндя чортова! (До Проні).Добраніч вам!

Наталка. Ходім уже!

Голохвостий. Што ж, баришні, так сейчас домой? Хадьомте у праходку: при месяце такой шик!

Настя. Ні, спасибі вам, ходіть здорові самі вже!

Наталка(до Проні).Прощайте, нам не затиняйте, а ми вам не мішаємо!

Проня. Не задавайтесь на крупу, бо в решеті дірка!

Наталка. Нічого, ваш кавалер позбирає... докласти вам воза!

Пішли.

Вихід VI

Проня й Голохвостий.

Проня(вслід).А дулі не скушаєте? Ач, копиять як губи! З меня только хворму берутъ, а од них усеx гнилицями так і тхньоть!

Голохвостий. Ну й ловко ж ви їх одбрили! Ех, Проню Прокоповно, розумні ви, – без мила голите.

Проня. Якби міне модніша публика, то я б себя показала! А то з кем тут зайтись – необразованність одна! От только з вами і маеш приятность!

Голохвостий. Натирально, куди ім усем до вас? Всьо равно, што, примером взять, – Мусатов і хранцюзька помада.

Проня. Мерси.

Голохвостий. А в тіятрі любите?

Проня. Знаете, акробати занятніші міне: такіі красиві муштини. Я було как пойду, то так стрівожусь за них, што целу ноч не сплю!

Голохвостий. Так ви б у таком разе гулять виходили, то я б мог хоч целую ноч трудиться проходкою!

Проня. Ноччю? Што ви? Страшно, щоб, бува, какой okazji не вийшло... ви мушина, а я баришня. Вот удньом так я люблю гулять у царському саду з книжкою безпременно, бо так приємно під дубом романа читати.

Голохвостий. А ви які читали?

Проня. «Єруслана Назаровича», «Кроваву звезду», «Чорний гроб»...

Голохвостий. Да, ето занятні, но я вам рикомендую адин раман... вот раман, так раман... «Битва руських з кабардинцями» – а-ах! Або – «Матильда – чилі хранцюзька гризетка», або теж «Безневинна дівиця, чилі любов ухитриться». Антіресні, доложу вам! Не видержиш дочитати!

Проня. Ах, я такіі люблю ужасть как: щоб про таку любов писалось, щоб як смола кипела!

Голохвостий. Да, щоб аж волос смалила!

Проня. Ах, ето ужасно жорстоко...

Голохвостий. Так только здається-кажется, а потом дуже прекрасно. От только, Проню Прокоповно, про любов би-лучше самим романа завить.

Проня. Конечно, занятніше, ежелі особливо кавалер душка...

Голохвостий(кашлянув).Проню Прокоповно! Дозвольте спросить, какое такое ви обо мне понятіє держите?

Проня(манірно).Што ж ето ви допитуєтесь? Міне соромно... Я баришня. (Набік).Ага! Дочекалась-таки!

Голохвостий. Што ж, што баришня, ето нічаво, ето чистие пустяки!

Проня. Я і понятія у цім нікоторого не імію...

Голохвостий. Єй-богу, не безпокойтесь!

Проня. Ви міне такого жару укидаєте, што я просто шарею... Хіба не знаєте, як безневинній дівиці стидно...

Голохвостий. Коли без етого никак нельзя обойтись: все равно прийдётся...

Проня. Ах, не говоріть міне про любов... А я до вас ужасть как... Только, будь ласка, не говоріть, пожалуста, про любов, потому ето шкандаль...

Голохвостий. Што ви? Я, значить, прошу вашу руку і серце.

Проня. Мерси! Только тут ноччю... при месяце... так міне моторошно чее слухать, аж сердце тьопается... Ви завтра приходьте до нас предложение делать...

Голохвостий(цілує руку).Я только боюсь ро-дителів ваших, а то б давно зайшол...

Проня. Єжелі што я согласна, то вже небезпременно...

Голохвостий. Ви міне как води цілющої на рани злили, моя зозулечко.
(Цілує).

Проня. Ах, не можу! Тікати нужно! Приходьте ж завтра безпременно; я вас адрикамендую, а ви і предложеніє зробіте...

Голохвостий. Прийду, прийду, моя канахвечко!

Проня. Душка! (Цілує хутко Голохвостого і біжить до хвіртки). Ламур!
(Вибіги).

Вихід VII

Голохвостий сам.

Голохвостий. Бон-бон! (Підскакує). Трам-тара-ра, ура! Наша взяла!
Поздравляем вас, Свириде Петровичу! Виграли справу! Проня, значить, тут.
(Показує кулак). Старі, правда, не спротивляться, потому потурають дочке у
всьом. Тільки ж і гидка! Ой гидка! Да ще лізе цілуватись! Надо будеть
купить доброго мила, щоб замивать після неї губи... Але зате ж все мое! От
уджигну! Годі вам, Свириде Петровичу, тепер зайцем бути, – буде, довольно!
Можно будеть і самому зайців ловити, а особливо куріп'яточок... хр-р-р... Хап
– і есть! Хап – і есть!

Вихід VIII

Голохвостий і Галя.

Галя (іде з кошиком, придивляється). От як ми опізналися на старім городі з
мамою, уже й розійшлися всі на нашім кутку... Ні, он хтось стоїть, чи не
Степан? (Зближається, щоб трохи роздивитись).

Голохвостий (зуздівши). А, на ловця й звір біжить. (Підліта). Ціп-ціп,
куріпочко!

Галя. Ой, це чужий хтось! (Хоче тікати, але Голохвостий заступа дорогу).

Голохвостий (придивившись). Господи! Це ж та сама красунечка, що я коло
Владимира бачив! От ціпонька! (До неї). Не тремтіть-бо: чого лякатись, моя
зозулечко, – хіба з'ім?

Галя. От, ей-богу, коли не пустите, то калавур закричу і будошника
покличу.

Голохвостий. Вигадайте! Тільки крикніть, то я такого наговорю, што зараз і в часть вас посадять.

Галя. За що? Що ви гвалтуєте серед ночі, то я маю сидіти?

Голохвостий. Слухайте, серденько, не лементуйте, бо я тільки поговорить хотів з вами, моя зірочко красна. Як повидів я вас коло Владимира, то з тієї ночі і пропадаю, – просто вхопили мое серце щипцями, гвоздком у голові сидите, хоч і бритви не бери в руки!

Галя. А справді, це той самий... Бачите: ганяли, ганяли там, та й тут переступаєте дорогу; сорому нема, а ще панич!

Голохвостий. Да коли улюбльон, да так улюбльон, що хоч візьміть в руки піштолета і простреліть тут грудь мою!

Галя. Так і повірили! Шукайте собі панночок!

Голохвостий. Дави луччі за самих найкращих панночок; ви просто така ціпонька, що аж слина котиться, – вірте!

Галя. Хороша пороша, та не для вас!

Голохвостий(розпалюючись). Чого ж так – не для мене? Яка ти строга, нелюб'язна! Да у мене, голубочко моя, всякого добра – паровицями, да я озолочу тебе, брильантами обсиплю на весь Київ...

Галя. Обсипайте кого іншого, а мені вашого золота не треба.

Голохвостий. Да хіба я разві поганий? Придивись, пожалуста, первий хвисон...

Галя. Та що – що гарні!

Голохвостий(бере її за руки). Серденько, пу-колько моя! Улюбись у мене, бо, ей-богу, застрелюсь отут зараз перед тобою, щоб тобі напасть зробить!

Галя. Ой, що ви кажете?

Голохвостий. Потому хоч ножницями перетни мое серце, то там тільки одна любов стримить...

Галя. Пустіть же, якщо любите, бо, боронь боже, хто здиба, то буде лихо...

Голохвостий. Ніхто не здиба! Куріпочко моя! (Обніма).

Галя. Пустіть-бо! Так не годиться! Бач який! Пустіть, бо кричатиму!

Голохвостий(притиски ще більше), У-ух! Пропав я! Пожар!

Вихід IX

Ті ж і Секлита.

Секлита(зуздівши).А то що, Галька? З паничем? Ой лихо мое! Ой нещастя мое! Добігалась, каторжна! От і устерегла! Ах ти подла! (Підскакує до Галі).

Голохвостий оторопів.

Галя(плачучи).Мамо! Начепився, хто його зна хто й звідки, та й гвалтує, як розбишака...

Секлита. Як! Хто його знає? А ти не знаєш – свята та божа! Ах, обманщиця чортова, матері хочеш очі одвести? Так і повірили!

Тим часом Голохвостий, оправившись, хоче тікати. Секлита його за поли.

А ти, паничу, куди? Навтікача? Ні, з моїх рук так не вийдеш! Я за свою дочку тобі очі видеру з лоба!

Голохвостий(замішавшись).Хіба це ваша дочка?

Секлита. А то ж чия?

Голохвостий. На вас анітрішечки не похожа, у неї голосок, як соловейко в лузі, а ви як з бочки гуркаєте!

Секлита. Ах ти, харцизнику! Ти ще сміятись здумав? Наробив бешкету та й зуби скалить!

Голохвостий. Та не зіпайте так, бо всіх кожум'яцьких собак збентежите!

Галя. Мамо, голубочко, киньте його! Не робіть слави! Їй-богу, начепився вперве!

Секлита. Заступаєшся! Геть мені зараз додому! Ще на губах молоко не обсохло, а вона уже з хлопцем обнімається. Я тобі дома обірву оті патлі, сибірна!

Галя(плаче).За віщо ви, мамо? Хіба я винна?

Голохвостий(набик).Як би його вирватись від цієї відьми? От влопався!

Секлита(до Галі).Іди звідси! Не слинь мені! Дома побалакаємо!

Галя відходить плачучи.

Вихід X

Секлита і Голохвостий.

Голохвостий кинувся було тікати, але Секлита не випустила піджака, так що він аж злетів з одного рукава. Секлита тоді вхопила обома руками за жилетку.

Секлита. А куди, каторжний? Щоб ще такого шелихвоста не вдержати, та не була б я Секлита Лимариха!

Голохвостий. Що ви? Чи при своїм умі? Не робіть, пожалуста, шкандалю! (Все позирає на дім Сірків). Я вам заплачу, я багатий...

Секлита (ще дужче). А щоб ти не діждав, щоб я за дочку гроші брала? Щоб я рідну дитину продавала? Не діждеш! Не втечеш! Не пущу! У мене одна дитина, як одно сонце у небі! Нащо ти зводиш її з ума?!

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=21113974&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.